
Kyrkomötet
Ekumenikutskottets betänkande 2009:7

Omsorg om utsatta kristna minoriteter

Sammanfattning

I betänkandet behandlas motion 2009:92 av Britta Olinder som föreslår att Kyrkomötet beslutar att vädja till Nämnden för internationell mission och diakoni att överväga förstärkta respektive nya insatser för utsatta kristna minoriteter.

Utskottet ser det inte som rimligt att bifalla motionen i dess lydelse då det är Kyrkomötets primära uppgift att lämna uppdrag till Kyrkostyrelsen. Därför föreslår utskottet att motionen avslås.

Utskottet menar dock att motionen belyser en mycket viktig fråga. Rätten till tanke-, samvets- och religionsfrihet är en grundläggande mänsklig rättighet och utskottet vill att Svenska kyrkan ska arbeta mer aktivt med opinionsbildning kring religionsfrihet. Utskottet vill vidare att Svenska kyrkan tydligare skall lyfta fram kristna minoriteters situation. Utskottet föreslår att Kyrkomötet beslutar att med anledning av motion 2009:92 ge Kyrkostyrelsen i uppdrag att överväga förstärkta respektive nya insatser för hävdandet av religionsfriheten och för utsatta kristna minoriteter.

Innehåll

Sammanfattning.....	1
Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut	3
Motionens förslag.....	3
Motion 2009:92 av Britta Olinder, Omsorg om utsatta kristna minoriteter	3
Bakgrund.....	3
Inledning – uttalande från Sveriges kristna råds presidium	3
Religionsfrihet som mänsklig rättighet	3
De kristnas situation	4
Svenska kyrkans arbete för kristna minoriteter i Mellanöstern och Asien.....	6
Mission	8
Svenska kyrkan, Internationellt arbete – Hela världen	8
Tidigare behandling i Kyrkomötet.....	9
Utskottets överväganden.....	11
Utskottet finner det inte lämpligt att rikta sig till Nämnden för internationell mission och diakoni.....	11
Förstärkt arbete med religionsfrihet och kristna minoriteters situation.....	11

1. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2009:92.
2. Kyrkomötet beslutar att Kyrkomötet beslutar att med anledning av motion 2009:92 ge Kyrkostyrelsen i uppdrag att överväga förstärkta respektive nya insatser för hävdandet av religionsfriheten och för utsatta kristna minoriteter.

Motionens förslag

Motion 2009:92 av Britta Olinder, Omsorg om utsatta kristna minoriteter

Kyrkomötet beslutar att vädja till Nämnden för internationell mission och diakoni att överväga förstärkta respektive nya insatser för utsatta kristna minoriteter.

Bakgrund

Inledning – uttalande från Sveriges kristna råds presidium

Sveriges kristna råds (SKR) presidium (där Svenska kyrkans ärkebiskop ingår) krävde i ett uttalande den 21 augusti 2009 med anledning av Sveriges förhållningssätt att tvångsutvisa flyktingar från Irak med kristen bekännelse att Migrationsverket omedelbart skall ompröva denna sin syn med hänsyn till det ökande hotet mot kristna och andra minoriteter i Irak. SKR:s presidium yttrade vidare att kunskapen om och respekten för religiös tillhörighet som grund för asyl måste förbättras och fördjupas hos svenska migrationsmyndigheter. Man hänvisar i sitt uttalande till att 59 kyrkor i Irak utsatts för attentat sedan 2003 och att det enligt mångas vittnesmål räcker att vara icke-muslim för att vara förföljd i Irak. Man pekar på att FN:s flyktingkommissariat (UNHCR) är kritisk till det svenska förhållningssättet liksom att USA:s kommission för religionsfrihet (USCIRF) hävdar att den irakiska staten inte är i stånd att beskydda religiösa minoriteter. Uttalandet konstaterar till sist att det inte är värdigt en human rättsstat som Sverige att återsända människor till ett land där de riskerar förföljelse och hot till livet.

Religionsfrihet som mänsklig rättighet

Problemen kring kristna minoriteters situation relaterar till den övergripande frågan om religionsfrihet som mänsklig rättighet inom ramen för FN:s förklaring om de mänskliga rättigheterna. Denna lyder:

Var och en har rätt till tankefrihet, samvetsfrihet och religionsfrihet. Denna rätt innefattar frihet att byta religion och trosuppfattning och att, ensam eller i gemenskap med andra, offentligen eller enskilt, utöva sin religion eller trosuppfattning genom undervisning, andaktsutövning, gudstjänst eller religiösa sedvänjor. (FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna, artikel 18.)

Svenska Missionsrådet (SMR) har som ekumenisk plattform speciellt uppmärksammat religionsfrihetsfrågorna och i skriften *Tro, frihet och förändring – så kan religionsfrihet integreras i svensk utrikespolitik* som lanserades i samband med Almedalsveckan 2009 beskrivs religionsfriheten som central för att också andra mänskliga rättigheter skall kunna tillgodoses. SMR menar vidare att religionsfrihet är en viktig förutsättning för ett bärkraftigt utvecklingssamarbete. SMR uttrycker att trots detta har inte religionsfrihetsaspekten uppmärksamats på det sätt som den borde inom ramen för Sveriges utrikes- och biståndspolitik. Religionsfrihet finns inte nämnd i Sidas verksamhetsplan för arbetet med demo-

krati, mänskliga rättigheter och jämställdhet och Sida prioriterar i sitt arbete andra diskrimineringsgrunder än diskriminering p.g.a. religion eller tro.

Över hälften av världens befolkning lever i länder där staten begränsar eller förbjuder medborgarnas frihet att tro och utöva tro. Alla trosuppfattningar och övertygelser, inkluderande ateism och agnosticism påverkas negativt av att religionsfriheten begränsas.

Frågan om religionsfrihet som mänsklig rättighet visar också på de mänskliga rättigheternas odelbarhet. Bristande religionsfrihet ifrågasätter också människors rätt till liv och privatliv, associationsfrihet och yttrandefrihet, sociala och ekonomiska rättigheter som rätt till utbildning och arbete liksom kulturella rättigheter. Det finns också en relation mellan begränsad religionsfrihet och väpnade konflikter då inskränkt religionsfrihet ger utrymme för extrema grupper och yttringar som också lättare leder till olika former av våld i samhället.

SMR har för sitt arbete med religionsfrihetsfrågor ett ekumeniskt nätverk som följer dessa frågor i vilket Svenska kyrkan finns representerad.

Det är viktigt att understryka att religionsfrihetsfrågan ur ett kristet perspektiv aldrig enbart kan handla om kristnas rättigheter utan att det primärt handlar om allas rätt att fritt utöva sin tro eller religion. Detta betyder samtidigt att man som kyrkor och ekumeniska nätverk skall uppmärksamma när kristna förnekas grundläggande rättigheter p.g.a. sin tro och tradition.

En överblick av trender när det gäller begränsning av religionsfriheten ger vid handen att det i många länder sker en ökad fokusering på relationen mellan nationell identitet och religionstillhörighet som innebär att religiösa minoriteter blir mer ifrågasatta och sårbara. Detta används ofta i politiskt syfte av regeringar, politiker och media. Kriget mot terrorn och krigen i Irak och Afghanistan har satt kristna minoriteter i muslimska länder i en särskilt svår situation och bidragit till ökat våld från extrema grupper. På vissa håll har hotet från militanta islamistiska grupperingar använts av regeringar för att motivera begränsningar i religionsfriheten. I Asien har antikonverteringslagar blivit vanligare.

De kristnas situation

I Israel/Palestina finns 15 olika kristna kyrkor och samfund. De tre största är den grekisk-ortodoxa, den grekisk-katolska (Melkitiska) samt den romersk-katolska kyrkan. Bland de mindre märks den anglikanska kyrkan, den armeniska, den assyriska samt den lutherska kyrkan. Antalet kristna i Israel/Palestina beräknas uppgå till 160 000 varav 50 000 inom de palestinska områdena Gaza, Västbanken och Östra Jerusalem. Detta är under två procent av befolkningen i Israel/Palestina. Som jämförelse kan nämnas att andelen kristna i området 1922 var 9,4 procent och 1947 7,3 procent.

Den främsta orsaken till den minskade andelen kristna är emigration. Denna har sin grund i fattigdom, svårigheter att hitta försörjning samt det oroliga politiska och säkerhetsmässiga läget. Det är främst de som tillhör de s.k. aktiva åldrarna som lämnar området. Det är också vanligt att hela familjer emigrerar. De protestantiska kyrkor som kom till området under 1800-talet gav stort utrymme för skolutbildning. Detta innebar att kristna palestinier fick en god utbildningsnivå men också att de kom i kontakt med väst. Det är bidragande orsaker till att den kristna minoriteten bland palestinerna har lättare att emigrera. Det faktum att kristna familjer normalt rymmer ett mindre antal individer än familjer med annan tro och tradition leder också till att de kristna blir en allt mindre minoritet i området. Då antalet kristna blir färre blir det också svårare för dem som finns kvar att bilda familj vilket också spär på emigrationen. Det förekommer också regelrätta förföljelser där den inhemska kristna minoriteten hamnar i en särskilt

svår situation när den kristna identiteten medför att man får klä skott för vad länder i västerlandet som uppfattas som kristna står för och gör i allmänhet och i regionen.

Kyrkoledare i området liksom Kyrkornas världsråd (KV) och Lutherska världsförbundet (LVF) uttrycker tydligt att det är viktigt att kristna får möjlighet att kunna fortsätta leva i området. Mellanösterns kristna råd (MECC) menar att orsaken till att fler och fler kristna lämnar Irak är den växande muslimska fundamentalismen, etniska konflikter, brist på säkerhet, ökningen av bombattentat och svårigheter att se en framtid. Rådet beskriver situationen i Israel/Palestina så att staten Israels hårda politik i de ockuperade palestinska områdena har stärkt de radikala islamisterna i regionen, vilket gör de kristnas situation mer och mer osäker. MECC ser det som en central ekumenisk uppgift att bevara och stärka den kristna närvaron i Mellanöstern. Det handlar då inte bara om att bevara numerären utan också möjligheten till ett värdigt liv för enskilda kristna och de kristna församlingarna. MECC pekar på att det handlar om kristna som på olika sätt alltid varit en del av de samhällen där kyrkan har sitt historiska ursprung och understryker att enskilda kristna och kyrkan har en central roll att spela i arbetet för fred och försoning i området. I detta sammanhang menar man att dialogen mellan kristna och muslimer är viktig.

I en indisk kontext används begreppet *Communalism* för att beskriva de ekonomiska, sociala, kastbaserade, kulturella och religiösa spänningar som råder mellan folkgrupper i ett land som i sin konstitution betonar sekularism och pluralism och där människor överlag lever i fred sida vid sida. Våldet mot kristna i delstaten Orissa som började 2008 kan inte betraktas som ett tecken på en generellt sett ökad förföljelse av kristna i Indien. Den problematik som finns med att många kristna emigrerar som finns i Mellanöstern gäller inte de kristna i Indien. Liksom i Mellanöstern finns i den indiska kontexten en stor bredd av kristna kyrkor alltifrån de ortodoxa kyrkorna med rötter i de första århundradena efter Kristus till nyligen etablerade kyrkor med evangelikal inriktning. Detta betyder att man också har olika grad av indisk identitet som kyrkor vilket i sin tur innebär att man förhåller sig olika till majoritetssamhället och inte alltid är öppna för ekumeniskt samarbete. Samtidigt utgör de kristna bara upp emot två procent av befolkningen.

I Pakistan upplever den kristna minoriteten ett hårt tryck från det muslimska majoritetssamhället. Exempel på detta är blasfemi-lagar som drabbar kristna samt lagar som ger mindre tyngd åt vittnesmål som avläggs av kristna eller andra religiösa minoriteter.

I Malaysia har alla som inte är etniska malajer svårigheter med lagar som favoriserar malajerna (som till stora delar är muslimer) bl.a. när det gäller religionsutövning. Kristna känner sig trängda av den gradvisa arabiseringen av det malaysiska samhället vilket t.ex. innebär att det är svårt att få tillstånd att bygga kyrkor. Liknande erfarenheter finns i Indonesien även om minoriteterna i landet har ett starkare lagligt skydd än i Malaysia.

Situationen i Burma med en kompromisslös diktatur försätter den kristna minoriteten i en mycket utsatt situation. Det statsbärande partiet i Burma vill skapa ett land under parollen en ras, ett språk och en religion. Religionen som åsyftas är Theravadabuddhismen. I Burma finns de kristna bland de etniska minoriteter där många utsätts för stark press oavsett religionstillhörighet.

Kristna i Asien upplever samma kluvna situation som trosfränder i Mellanöstern att tillhöra kyrkor som på olika sätt är förankrade i det land eller region man lever i men som just för att man är kristna uppfattas som ett främmande eller hotande västerländskt inslag.

I det som beskrivits ovan är det viktigt att minnas att det som på ytan kan uppfattas som en konflikt mellan olika religiösa trosuppfattningar i verkligheten kan vara en etnisk, politisk, social och/eller ekonomisk konflikt i varierande grad.

Fördjupande och uppdaterad information om utsatta kristna minoriteter kan hämtas från Christian Solidarity Worldwide och deras hemsida under adress <http://www.online2.church123.com/christiansolidarityworldwide2/home.htm>

Svenska kyrkans arbete för kristna minoriteter i Mellanöstern och Asien

Frågan om den kristna närvaron i Mellanöstern är högst på agendan hos de flesta av de kyrkor och organisationer som Svenska kyrkan samverkar med i Mellanöstern. Det betyder att mycket av Svenska kyrkans arbete syftar till att, direkt eller indirekt, stärka förutsättningar för kristna att stanna. Detta inom ramen för ett arbete för en samhällsutveckling där både minoriteter och majoriteter kan samverka i fred för att förbättra sin situation. Svenska kyrkan grundar arbetet i visionen att varje samhälle vinner på livskraftiga minoriteter som på ett jämlikt sätt deltar i samhällsbygget. Arbetet syftar till att förbättra livssituationen för de mest utsatta främst genom landsbygdsutveckling, utbildning eller sjukvård. Samarbetar sker med kyrkor och kristna organisationer som står för en öppen verksamhet där den religiösa tillhörigheten inte är avgörande. Svenska kyrkan stödjer också arbete som syftar till att verka för fredliga lösningar på de konflikter som finns i regionen.

I de skolor som Svenska kyrkan samverkar med utgör de kristna en större andel än vad man gör i samhället i stort. Skolorna bedriver redan från kindergården ett medvetet arbete för dialog och religionsmöte vilket stärker de ungas förståelse av att det är möjligt att leva tillsammans i försonad mångfald.

I de landsbygdsutvecklingsprojekt Svenska kyrkan stöder sker arbetet i byar där kyrkorna har en förankring vilket innebär att majoriteten av dem som deltar i projektet är kristna även om målgruppen också innehåller muslimer och i vissa länder druser.

Genom Svenska kyrkans stöd till och samverkan med kyrkor och uttalat kristna organisationer med en öppen verksamhet konkretiseras det kristna budskapet på ett positivt sätt vilket stärker möjligheterna för kristna att bo kvar i regionen och delta i samhällslivet på ett jämlikt sätt.

Som exempel på kyrkor och organisationer som Svenska kyrkan samverkar med i Mellanöstern på det sätt som beskrivits ovan kan nämnas MECC, den Koptisk Ortodoxa Kyrkan (Egypten) och den Evangelisk Lutherska Kyrkan i Jordanien och det Heliga Landet (ELCJHL). Strängnäs stift har en vänstiftsrelation med ELCJHL. Inom ramen för KV:s arbete samverkar Svenska kyrkan med Palestine Israel Ecumenical Forum (PIEF) som har till uppgift att samordna kyrkorna i området i deras arbete för opinionsbildning och stöd till processer som kan leda till en rättvis fred i regionen. Arbetet innefattar också att främja religionsdialog. Svenska kyrkan samverkar på olika sätt med LVF och deras arbete i området t.ex. kring Augusta Victoria sjukhuset och bostadsbyggnadsprojektet på Olivberget i Jerusalem. Svenska kyrkans närvaro i Jerusalem genom Svenska Teologiska Institutet ger goda möjligheter till fortsatt kontaktskapande, forskning och fördjupad folkbildning kring situationen i Mellanöstern. Svenska kyrkan samverkar också med Rabbis for Human Rights och Jerusalem Centre for Jewish Christian Relations. Svenska kyrkan arbetar också kontinuerligt med opinions- och påverkansarbete kring situationen i Mellanöstern inom ramen för de uttalanden och förhållningssätt som KV, LVF och SKR ger uttryck för. Sommaren 2007 genomfördes konferensen *Non Muslims in Muslim Societies* planerad och ledd av Svenska kyrkan på nationell nivå men genomförd i samråd

med ledande forskare på området och MECC. I detta sammanhang kan också nämnas Svenska kyrkans stöd till MECC i deras arbete tillsammans med migrantarbetare från olika delar av Asien. Många av dessa är kristna.

Svenska kyrkan arbetar i Indien i anslutning till kristna minoriteters situation genom bilaterala kyrkokontakter, exempelvis i relationen till Tamil Evangelical Lutheran Church och United Evangelical Lutheran Church in India, och genom religionsdialogprojekt t.ex. i samverkan med Henry Martin Institute, Tamil Theological Seminary och Student Christian Movement in India och det stöd som förmedlas till deras verksamhet. Svenska kyrkan följer också utvecklingen för den kristna minoriteten i Indien genom kontakt med det kristna rådet i Indien som uppmärksamhet följer våldet mot kristna i delstaten Orissa och det som sker i andra liknande oroshärdar.

I Pakistan samarbetar Svenska kyrkan med det ekumeniska kristna studiecentret (CSC) som bl.a. arbetar med att utbilda kristna så att man känner till lagstiftningen till stöd för minoriteter i det pakistanska samhället. CSC arbetar också med utbildning kring religionsdialog. Svenska kyrkan har vidare samverkan med den ekumeniskt baserade Church of Pakistan, detta i samarbete med Svenska Missionskyrkan.

I Malaysia har Svenska kyrkan en relation till den Evangelisk Lutherska kyrkan (ELCM) som tar en aktiv del i det kristna rådet i landet som ständigt följer upp frågor kring den kristna minoritetens plats i samhället.

I Burma samverkar Svenska kyrkan med det kristna rådet som i en mycket svår situation arbetar med frågor som rör landets framtid, inte minst att hävda respekten för de etniska minoriteternas rättigheter liksom problemen med regimens försök att politisera religionerna.

I Filippinerna har Svenska kyrkan en relation av full kyrkogemenskap med den Oberoende Filippinska Kyrkan (IFI). IFI är mycket engagerade i frågan om mänskliga rättigheter på ön Mindanao där muslimska grupper under de senaste hundra åren trängts ut av inflyttade kristna från andra delar av Filippinerna. Detta visar kyrkornas ansvar att vara en röst inte bara för sig själva utan också för andra religiösa grupper som förnekas sina rättigheter.

Genom Svenska kyrkans samverkan med Christian Conference of Asia (CCA) finns en relation till en organisation som aktivt stöder de asiatiska kyrkorna som lever i en minoritetssituation. CCA gör detta bl.a. genom att sända *letters of concern* till ansvariga politiker eller genom att göra solidaritetsresor till områden där kristna blivit utsatta för kränkningar. CCA arbetar tydligt utifrån principen om allas lika rättigheter och tar därför också ställning när andra religiösa grupper än kristna förnekas sina rättigheter.

Kyrkor som Svenska kyrkan samverkar med uttrycker alla behov av fördjupade kontakter och ökade möjligheter till ömsesidiga besök för fördjupad gemenskap och kunskap i den utsatta situation som man befinner sig i som kristna i olika kontexter.

Under de kommande tre åren kommer Svenska kyrkan att stödja ett nätverk av organisationer som arbeta för att förebygga religiöst motiverat våld i Sydostasien. I detta projekt kommer att ingå organisationer från Burma, Filippinerna, Malaysia, Indonesien och Thailand, de flesta med bas i någon av världsreligionerna.

Inom ramen för KV:s arbete stödjer Svenska kyrkan bl.a. projekten *Living letters* och *Accompanying Churches in Situations of Conflict* som båda handlar om att erbjuda närvaro i utsatta konfliktsituationer för att på plats se vad som sker och kunna berätta detta men som också genom närvaron eventuellt kan mildra konflikten. I Palestina/Israel är det ekumeniska följeslagarprogrammet inom ramen för KV:s och SKR:s arbete en viktig del av Svenska kyrkans samverkan och stöd.

Mission

Mission har tidigare i många fall varit beteckningen på kyrkans verksamhet som riktar sig till den icke-kristna delen av mänskligheten i andra delar av världen, främst i syd. I våra dagar handlar det som på detta sätt betecknats som mission till övervägande delen om samarbete mellan kyrkor och i det sammanhanget har ömsesidigheten en central betydelse. I den södra delen av världen växer kyrkorna medan kyrkorna i nord minskar i medlemsantal. Gravitationspunkten i den världsvida kyrkan förskjuts alltmer mot syd. Uppdelningen mellan mission riktad till mer avlägsna, ”främmande” och icke-kristna länder och evangelisation riktad till människor i det egna, kristnade landet har helt mist sitt berättigande, också mot bakgrund av att vårt svenska samhälle idag är mångreligiöst och pluralistiskt. Denna situation ställer också frågor till Svenska kyrkan om vilka behov vi har och vad vi kan lära av andra kyrkors erfarenheter och hur vi kan ta del av resurser som finns hos kyrkor i andra delar av världen.

Kyrkoordningen beskriver i 2 kap. 1 § att församlingens grundläggande uppgift är att fira gudstjänst, bedriva undervisning samt utöva diakoni och mission. Varken praktiskt eller teoretiskt går det att dra några skarpa gränser mellan de här beskrivna aspekterna på församlingens grundläggande uppgift. Det är en fråga om olika aspekter på församlingens liv och uppdrag. Det går inte heller att dra någon skarp gräns mellan nationella och internationella uppgifter eftersom Kristi kyrka, där Svenska kyrkan är en del, är världsvid. Att utöva mission är kyrkans och därmed församlingens uppdrag såväl inom det egna territoriella området som i ett vidare sammanhang. I Svenska kyrkan pågår, sedan beslutet att formulera församlingens grundläggande uppgift enligt ovan fattades, en omfattande reflektion kring hur begreppet mission skall beskrivas och tolkas. Detta inte minst inom ramen för församlingarnas fortlöpande arbete med att formulera församlingsinstruktioner.

Svenska kyrkan, Internationellt arbete – Hela världen

Svenska kyrkans mission (SKM) bildades 1874 och Lutherhjälpen 1947. Från 1970-talet och framåt har frågan om hur SKM och Lutherhjälpen ska samverka diskuterats på olika plan. Under 70-talet tillkom flera gemensamma samarbetsorgan för t.ex. rekrytering av utlandspersonal och 1978 flyttade man till ett gemensamt kansli i Uppsala. Kyrkomötesreformen 1985 innebar förändringar för båda organisationerna liksom när också övriga centrala organ på nationell nivå i Svenska kyrkan 1994 flyttade till det om- och utbyggda Kyrkans hus i Uppsala. Vid kansliöversynen av Svenska kyrkan på nationell nivå 1997 integrerades SKM och Lutherhjälpen helt i det nya kyrkokansliet och det mesta av kanslierna för de båda organisationerna fördes samman i Avdelningen för internationell mission och diakoni på det nya kyrkokansliet. Som juridiska personer levde organisationerna kvar ytterligare några år. Hösten 2002 fick de ett gemensamt styrorgan genom att Kyrkomötets beslut 2001 om inrättandet av Nämnden för internationell mission och diakoni genomfördes. Samtidigt upplöstes nämnderna för SKM respektive Lutherhjälpen. Verksamhetsutvecklingen av det internationella arbetet i Svenska kyrkan 2006–2008 ledde fram till att de s.k. varumärkena SKM och Lutherhjälpen inte längre används utan att insamlingsarbetet i Sverige bedrivs under beteckningen *Svenska kyrkan, Internationellt arbete – Hela världen* medan verksamheten utomlands sker i Svenska kyrkans namn.

Kyrkomötet 2006 behandlade två motioner om Svenska kyrkans engagemang för fred och rättvisa i Mellanöstern (Mot 2006:17, Mot 2006:41, Eu 2006:5). Motion 2006:17 föreslog bl.a. att Kyrkomötet skulle besluta att uppdra åt Kyrkostyrelsen att ställa resurser till förfogande för att stödja fredsarbetet bland israeler och palestinier och att uppdra åt Kyrkostyrelsen att ställa resurser till förfogande för fördjupat teologiskt arbete kring situationen i Bibelns länder Motion 2006:41 föreslog bl.a. att Kyrkomötet skulle besluta att uppdra åt Kyrkostyrelsen att i samarbete med andra kyrkor och organisationer intensifiera Svenska kyrkans humanitära arbete i Mellanöstern, inklusive arbetet för att häva ockupationen av Palestina och för en rättvis fred i Mellanöstern. Ekumenikutskottet yttrade att det är av största vikt att Svenska kyrkan fortsätter att stödja grupper i Mellanöstern som arbetar för fred och försoning. Utskottet föreslog dock att motionerna skulle avslås då resurser för det som motionerna avsåg redan fanns i mål och rambudget. Mot detta förslag till beslut reserverade sig Lars Stjernkvist m.fl. till förmån för förslaget ovan i motion 2006:41, att Kyrkomötet skulle uppdra åt Kyrkostyrelsen att i samarbete med andra kyrkor och organisationer intensifiera Svenska kyrkans humanitära arbete i Mellanöstern, inklusive arbetet att häva ockupationen av Palestina och för en rättvis fred i Mellanöstern. Kyrkomötet beslutade i enlighet med reservanternas förslag.

Kyrkomötet 2007 behandlade Motion 2007:4 som föreslog att Kyrkomötet skulle besluta att av Svenska kyrkans egna kapital tilldela LVF ett engångsanslag om 30 miljoner kronor till *The Mount of Olives Housing Project* att utbetalas i takt med planerad förbrukning och under aktiv bevakning av projektets fortskridande. Ekumenikutskottet behandlade motionen i sitt betänkande Eu 2007:1 och yttrade bl.a. att situationen för den kristna minoriteten i Jerusalem är svår och menade att om LVF:s lägenhetsprojekt kunde bli verklighet inom en snar framtid skulle det innebära en konkret förbättring av många levnadsomständigheter men att det också skulle ses som en viktig symbol för att det, trots den svåra situation som råder i Östra Jerusalem, finns hopp om en framtid och att detta kunde vara av betydelse också för många kristna i hela Mellanöstern. Utskottet bejakade intentionen i motionen och gjorde bedömningen att ett substantiellt bidrag till LVF:s lägenhetsprojekt borde komma till stånd. Utskottet menade dock att ett engagemang i ett projekt av denna omfattning bör beredas av Kyrkostyrelsen och av Nämnden för internationell mission och diakoni och föreslog därför med anledning av motion 2007:4 att Kyrkomötet skulle besluta att uppdra åt Kyrkostyrelsen att skyndsamt slutföra beredningen av Svenska kyrkans deltagande i LVF:s *Mount of Olives Housing Project* och därefter besluta om former för ett substantiellt och ansvarsfullt engagemang från Svenska kyrkans sida i enlighet med motionens intention och i den av motionären beskrivna omfattningen för att projektet skulle bli säkerställt. Utskottet föreslog samtidigt att motionen skulle avslås. Detta blev också Kyrkomötets beslut.

Kyrkomötet 2007 behandlade inom ramen för Ekumenikutskottets betänkande 2007:5 motionen 2007:45 som föreslog att

1. Kyrkomötet beslutar att inom ramen för 2006 års beslut av Kyrkomötet angående Mellanöstern uppdra åt Kyrkostyrelsen att initiera en långsiktig satsning på bildning och utbildning inom Svenska kyrkan med teologiska, historiska och människorättsliga utgångspunkter om konflikterna i Mellanöstern, med särskild tonvikt på den mellan Palestina och Israel.

2. Kyrkomötet beslutar uppdra till Kyrkostyrelsen att i det fortsatta arbetet särskilt uppmärksamma situationen för våra kristna bröder och systrar i hela Mellanöstern.

Ekumenikutskottet yttrade i sitt betänkande Eu2007:5 att

De kristnas situation i Mellanöstern är präglad av den komplicerade politiska och sociala verklighet som råder i området. De kristna är samtidigt utsatta som religiös minoritet. Utskottet vill markera att det är av största vikt att Svenska kyrkan fortsätter att samverka med kyrkor och ekumeniska nätverk i området. Detta för att ge stöd men också för att öka kunskapen inom Svenska kyrkan om de kristnas situation. Utskottet vill samtidigt uttrycka att detta arbete måste ske parallellt med det långtgående arbetet för fred, mänskliga rättigheter och religionsdialog som Svenska kyrkan stödjer i området.

Ekumenikutskottet pekade på det mångåriga och omfattande arbete som Svenska kyrkan i eget namn eller i samverkan med kyrkor och organisationer är inblandad i i Mellanöstern och underströk vikten av att ta tillvara dessa kontakter för att öka kunskapen om situationen i Mellanöstern. Utskottet pekade på vikten av att det stora nätverk som Svenska kyrkan har i Mellanöstern tas tillvara för besök som en pedagogisk modell och som en möjlighet att möta den önskan som finns hos kristna i området att i sin utsatthet bli påminda om att man tillhör den världsvida kyrkans gemenskap. Utskottet föreslog Kyrkomötet att motionen skulle avslås mot bakgrund av det omfattande arbete som redan görs inom ramen för det som motionen föreslår men föreslog vidare att Kyrkomötet skulle besluta att med anledning av motionen 2007:45 ge Kyrkostyrelsen till känna att arbetet med att öka kunskapen och engagemanget inom Svenska kyrkan om situationen i Mellanöstern, inte minst kring de kristnas situation, fortsatt skall ha hög prioritet, detta särskilt i den nationella nivåns uppdrag att stödja stiftet i deras arbete. Detta blev också Kyrkomötets beslut.

I anslutning till Kyrkomötets första session 2007 inbjöd SKR i samråd med Svenska kyrkan en kyrkoledardelegation från Irak. Vid sitt besök betonade delegationen att de kristna i Irak vill att den svenska kristenheten tillsammans med dem arbetar för att uppnå fred och säkerhet i Irak så att irakier och även kristna irakier kan stanna i landet. Vid Kyrkomötets öppnande talade Avak Asadourian, ärkebiskop i den Armeniska kyrkans stift i Irak och general-sekreterare i rådet för kristna kyrkoledare i Bagdad. I sitt tal yttrade han bl.a.:

As our forefathers have done in the past, your brothers and sisters in the faith, are steadfast in their belief regardless of the difficulties we face everyday especially after April 2003. We practice our Christian convictions in its eastern manifestation, and we ask you to participate in the God-pleasing work for the perseverance of our Churches and peoples in our part of the world. Much will be lost for Christianity if our Churches in the Middle East cease to function properly or become a relic of the past.

Utskottet finner det inte lämpligt att rikta sig till Nämnden för internationell mission och diakoni.

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar avslå motionen.

Utskottet menar att motionens förslag att vädja till Nämnden för internationell mission och diakoni inte är rimligt att bifalla då det är Kyrkomötets primära uppgift att lämna uppdrag till Kyrkostyrelsen. Därför föreslår utskottet avslag på motionen.

Förstärkt arbete med religionsfrihet och kristna minoriteters situation.

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att med anledning av motion 2009:92 ge Kyrkostyrelsen i uppdrag att överväga förstärkta respektive nya insatser för hävdandet av religionsfriheten och för utsatta kristna minoriteter.

Motionen belyser en mycket viktig fråga. Rätten till tankefrihet, samvetsfrihet och religionsfrihet så som denna är beskriven i den 18:e artikeln av FN:s förklaring om de mänskliga rättigheterna är en förutsättning för många av de andra rättigheterna som förklaringen beskriver. Tanke-, samvets- och religionsfrihet rör vid grundläggande mänskliga behov som ger en bas för människor och stater att ta ansvar för att andra mänskliga rättigheter värnas och att inklusiva samhällen kan byggas. Utskottet anser att det är viktigt att Svenska kyrkan fortsätter att ha ett rättighetsbaserat perspektiv som grund i vårt påverkansarbete och utvecklings-samarbete.

Utskottet vill att Svenska kyrkan på ett mer aktivt sätt verkar opinionsbildande inom Sverige kring frågor om religionsfrihet. Svenska kyrkan kan bli mera synlig i arbetet med att aktivt driva att religionsfrihetsfrågan blir viktig i svensk utrikespolitik inkluderande flyktning och asylpolitik. Utskottet noterar här Svenska Missionsrådets arbete med dessa frågor. Sveriges Kristna råd är också en viktig bas för denna strävan. Utskottet vill hänvisa till det ärkebiskopen sade i sitt tal vid öppnandet av detta Kyrkomöte:

I ett moget samhälle törs man låta religionen finnas och synas. Det är svårt att påstå annat än att våra fria samhällen har vuxit fram just med religionens påverkan. Detta förnekas idag lite högljuddare än förr, men det var befriande att höra det, som kanske få uppmärksammade, i statsministerns regeringsförklaring förra tisdagen, om religionsfrihetens och yttrandefrihetens grundläggande nödvändighet för vårt samhälle.

Religionsfrihet som en viktig mänsklig rättighet innefattar förstås också kristnas rätt till religionsfrihet. Utskottet ser det som viktigt att Svenska kyrkan på allvar verkar för att uppmärksamma kristna minoriteters situation och utsatthet. Detta mot bakgrund av vikten att hävda religionsfriheten men också mot bakgrund av att Svenska kyrkan är en del av den världsvida kyrkan och Kristi kropp.

På många håll i världen lever kristna minoriteter i en mycket utsatt situation. I den svenska debatten och biståndspolitiken har denna fråga hittills inte varit så väl belyst. Utskottet menar att Svenska kyrkan bör bli tydligare med att i den svenska opinionen lyfta de kristna minoriteternas situation på olika håll i världen. Många av dessa grupper ingår i de nätverk som Svenska kyrkan har en direkt relation till och vi kan vara en viktig kanal för dessa människors erfarenheter och berättelser in i den svenska debatten.

Kyrkomötet har under ett antal år behandlat frågor som rör fred och rättvisa i Mellanöstern och de kristnas situation i området. Utskottet menar att detta arbete måste fortsätta och fördjupas. Motionen nämner också i sin motivering Asien som

ett viktigt område för Svenska kyrkan att uppmärksamma när det gäller kristna minoriteters situation. Svenska kyrkan är redan inblandad i samarbeten som handlar om religionsdialog och religiösa minoriteters situation i Asien. Vi menar att också det arbetet med fördel kan stärkas och fördjupas. Svenska kyrkan bör också överväga att utveckla relationerna till de kristna i Irak. Utskottet vill vidare yttra att det är viktigt att Svenska kyrkan är aktiv inom Kyrkornas Världsråd och andra ekumeniska plattformar i dessa frågor.

Utskottet noterar att många av dem som kommer som flyktingar till Sverige tvingats fly på grund av religionsförföljelse och brist på religionsfrihet. Många av dessa människor finns inom ramen för migrantförsamlingar i Sverige och dessa kan vara en viktig resurs för oss i Svenska kyrkan i vår uppgift att gestalta kristen tro och i vårt arbete för religionsfrihet.

Utskottet föreslår på grund av det ovan sagda att Kyrkomötet beslutar att med anledning av motion 2009:92 ge Kyrkostyrelsen i uppdrag att överväga förstärkta respektive nya insatser för hävdandet av religionsfriheten och för utsatta kristna minoriteter.

Uppsala den 25 september 2009

På Ekumenikutskottets vägnar

Gerd Gullberg-Johnsson, ordförande

Peter Lindvall, sekreterare

Beslutande: Gerd Gullberg-Johnson, ordförande, Bengt-Åke Gustafsson, Inger Svensson, Erik Jonsson, Agneta Brendt, Solveig Thorkilsson, Anna Lena Wik-Thorsell, Margareta Nisser-Larsson, Inga Alm, Erik A Egervärn, Birgitta Wrede, Angela Boëthius, Lennart Sacrédeus, Margareta Nybelius och Anki Erdmann.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Lars Stjernkvist, Sune Frisk, Lena Schachinger, Olof Marcusson, Karin Uggla, Christina Andersson, Astor Karlsson, Lars-Gunnar Frisk, Johan Sobelius, Margareta Ullhammar, Britta Olinder och Fredrik Sidenvall.

Biskoparna Carl Axel Aurelius och Erik Aurelius har deltagit i utskottets överläggningar.